

Paide gümnaasiumi ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetaja

Uku Valneri [Tasku-Vivaariumi tunnikava](#)

Teema: Düstoopia	Sihtrühm: 10.-12. klass	Tunni pikkus: 60-90min
Eesmärgid: õpilane ...selgitab tehnoloogia rolli keskkonnaprobleemidele lahenduste otsimisel ...selgitab düstoopia olemust ja selle mõju ühiskonnaliikmetele ...mõtestab kunsti rolli ühiskondlike arutelude algatajana ...selgitab oma mõtteid argumenteeritult sidudes oma mõtteid eelnevalt kuulnud infoga		
Seos õppekavaga: Teema sobib erinevate gümnaasiumi kursuste temaatiliste arutelude avamiseks. • Ajalugu - "Lähiajalugu I" (diktatuurid 20. sajandil), "Lähiajalugu III" (ideoloogiad) • Ühiskonnaõpetus - "Ühiskonna areng ja demokraatia" (ühiskonna liikmed), "Majandus ja maailmapoliitika" (üleilmastumine ja jätkusuutlik areng) • Kirjandus - "Kirjandus ja ühiskond" (düstoopia) • Bioloogia - "Inimene ja keskkond" (keskkonnakaitse)		
Ettevalmistus: Tunniks vajalikud vahendid on arvuti (ligipääs vivaarium.ee keskkonnale), projektor, kõlarid, ettevalmistatud A4/A3 suurusel lehtedele rühmadele (lehti võiks jagada 3-4 liikmeliste rühmade kohta, lehtedele võib ette kirjutada mõistekaardi keskel olevad sõnad "violett", "laim", "türkiis", "hõbevalge". Iga rühma kohta peaks olema üks leht, erinevate märksõnadega võiks olla võrdne kogus lehti). Tunnile eelnevalt võiks õpetaja tutvuda vivaarium.ee keskkonnaga selleks, et seal tegutsedes end mugavalt tunneks. Lehel on võimalik erinevaid tekstiväljasid mugavalt liigutada. Ekraani all vasakus nurgas on kontrollnupud "värv", millega saab vahetada vaadet, millise kapsli pilti vaadatakse ja "peatükk", mille abil on võimalik valida loetelust mängima hakkav video.		

Võimalik tunnikava

Tunni osa	Sisu	Materjalid
(Eel)häälestus (10min)	Tunni eesmärkide ja sisu tutvustamine. Õpilastega vaadatakse video düstoopiate teemal. Juhul kui tunni läbiviimiseks on aega vähem kui 70min, tuleks see ülesanne jätta õpilastele tunnile eelnevalt iseseisva tööna. ARUTELU Mis on düstoopia? Millistest düstoopiatest varem kuulnud oled? Mis peab ühiskonnas düstoopiasse jõudmiseks	https://www.youtube.com/watch?v=6a6kbU88wu0&ab_channel=TED-Ed

	juhtuma? Millised võiksid olla ohumärgid?	
Sissejuhatus (15min)		
8 min. (4min rühmades + 4min arutelu klassis.)	Esemete valimine: Õpilased jagunevad üheksaks paariks/kolmikuks. Iga paar/kolmik valib nimekirjast ühe eseme, mille nad kirjeldatud reisile kaasa võtaksid. Lingi võib õpilastele grupina jagada või jagada ekraanilt läbi qr koodi. Iga rühm selgitab kaaslastele miks just see ese valituks osutuks, selgitades selle kasulikkust kirjeldatud olukorras. Õpetaja lisab klassi ühisesse “korvi” õpilaste valitud esemed.	https://vivaarium.ee/shop/products
7-10min	Valikvastustega küsimused: Küsimused kuvatakse klassis ekraanile. Õpilased annavad individuaalselt märku millise vastuse poolt hääletavad. Selleks võib kasutada a) eelnevalt ette antud numbritega kaarte b) õpilased võivad tõsta vastusevariandile vastava arvu sõrmi c) iga vastusevariandi kohta võib teha hääletuse. Kokku on küsimusi 16, millest kaheksa on 4 vastusevariandiga ning kaheksa on poolt/vastu väited. Valitud esemete ja vastuste põhjal tekib klassi koondprofiil. Kui selleks aega on, võib siinkohal panna õpilasi kaaslasega arutlema milliseid omadusi nad enda juures profiilist ära tunnevad ja millised nende enda minapildiga vastuolus on. Ülesande läbiviimise ajal jookseb ekraanil kell, ent selle nulli jooksmine ei peata programmi toimimist. Seetõttu võib õpetaja küsimuste puhul, mis õpilastes elevust/arutelu tekitavad, võtta aja maha ja korraks klassis lühikese arutelu tekitada.	
Õppimine (40min)		
10min	Video “Tere tulemast Vivaariumisse” Arutelu paarides: Millistest tehnoloogiatest olete kuulnud, mida	https://vivaarium.ee/welcome-video?code=h1

	võiksite ületarbimise/keskkonnareostuse ennetamiseks kasutusele võtta? Kas ja miks neid pole veel kasutusele võetud?	
5min	Mida kaasa võeti? Lähtudes klassi valikutest vaadatakse läbi ühe kapsli sissejuhatavad videod 3 ja 4 (“Mida kaasa võeti” ja 4. video). Videos on taustal kuulda teistes kapslites toimuv, nii et kui see võib segama hakata, siis on soovituslik valida kas kapsel “laim” või “violett”, kus on teksti all ka subtiitrid. Arutelu: Mis väärtustest antud kapslis lähtutakse? Sa oled see mida sa omad? Arutelu võiks läbi viia vaid juhul kui ajakava seda võimaldab.	
18min	Stereotüübid Ülesande alguses jaotatakse õpilased kolme-neljaliikmelistesse rühmadesse. Igale rühmale jagatakse paber, mille keskel on ühe kapsli nimetus (“violett”, “laim”, “türkiis”, “hõbevalge”). Video: Esimene videosild (5. video) Video vaatamise ajal on rühmade ülesandeks leida võimalikult palju märksõnu, mis nende kapslisse paigutatud inimesi võiks kirjeldada. Video vaatamise järel võivad õpilased mõistekaarti veel täiendada. Arutlemiseks võib anda lisaks küsimuse: Miks on selliste põhimõtete/oskustega inimesed ühiskonnale vajalikud? Video: Teine ajahüpe (11. video) Teine video toimub eelmisest aasta aega hiljem ja annab ülevaate kuidas sellistest väärtustest lähtudes ühiskond toimib. Video vaatamise järel on õpilaste ülesandeks koostada A4 lehe teisele poole tabav reklaam, mille eesmärgiks on inimesi rühmale määratud kapslisse tulema. Reklaam peaks koosnema tabavast hüüdlausest, mis selgitab just selle kapsli väärtuseid ja põhimõtteid ning	

	lühikirjeldusest milline saab elu selliselt juhitud kapslis olema. Kui selleks on aega võib jagada reklaame lühidalt üle klassi. Võimalikud aruteluküsimused: Mille järgi inimesi rühmadesse jaotati? Milliseid stereotüüpe märkasid?	
7min	Seitse aastat hiljem Kolmas ajahüpe (17. video) Arutelu rühmades Mille poolest erines etenduses kujutatud nägemus teie reklaamis kujutatust? Mis võis selle tingida?	
Kokkuvõte (10min)	Eksperimendi lõpp (18. 19. 20. ja 21. osa) Kokkuvõte võib toimuda individuaalselt kirjalikus vormis või aruteluna üle klassi. Arutleda võiks kolme küsimuse üle 1) Mis läks kujutatud eksperimendis valesti? Mida oleks saanud selle vältimiseks teha? 2) Kas ja miks sellisel teemal rääkivat etendust vaja võiks olla? Milline on sellise etenduse mõju osalejatele? 3) Kuidas õpilased end tunni käigus tundsid? Mida nad ise järgmisel korral teisiti teeksid?	